

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ISMAIL KADARE

Accidentul

Traducere din albaneză și note de
MARIUS DOBRESKU

HUMANITAS
fiction

Redactor
ANDREEA RĂSUCEANU

Coperta de
ANGELA ROTARU

ISMAIL KADARE
L'ACCIDENT
(*AKSIDENTI*)

Copyright © Librairie Arthème Fayard, 2008
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2011, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KADARE, ISMAIL

Accidental / Kadare Ismail; trad.: Marius Dobrescu. – București: Humanitas Fiction, 2011

ISBN 978-973-689-410-7

I. Dobrescu, Marius (trad.)

821.18-31=135.1

PARTEA ÎNTÂI

Întâmplarea nu avea nimic neobișnuit. Un taxi căzuse într-o prăpastie la kilometrul 17, pe șoseaua care ducea spre aeroport. Cei doi pasageri muriseră în accident, iar șoferul, grav rănit, fusese dus în comă la spital.

În procesul-verbal făcut de polițiști erau consemnate câteva lucruri care se scriu în mod frecvent în asemenea împrejurări: numele victimelor – un bărbat și o femeie tânără, ambii cetățeni albanezi –, numărul de înmatriculare al taxiului împreună cu numele șoferului austriac, precum și împrejurările sau, mai exact, faptul că nu se știa mare lucru despre accidentul acela. Nu se găsisese nici o urmă de frânare sau de lovitură, oricât de atent fusese examinată mașina. Era clar că, în timpul mersului, se apropiase de acostament, ca și când șoferul ar fi pierdut brusc controlul mașinii, după care se răsturnase în prăpastie.

Un cuplu de olandezi al căror automobil se aflate în spatele taxiului declarase că mașina din față părăsise fără nici un motiv evident șoseaua, se izbise de parapet și se dăduse peste cap. Deși șocați, cei doi olandezi reușiseră să surprindă nu numai căderea mașinii în gol, ci și deschiderea ușilor din spate prin care pasagerii fuseseră aruncați afară din taxi.

Un alt martor, șofer pe un camion Euromobil, declarase cam tot aceleași lucruri.

Un al doilea proces-verbal încheiat la o săptămână după accident, la spital, după ce șoferul își revenise, în loc să clarifice lucrurile, le băgase și mai mult în ceață. După afirmația șoferului potrivit căreia nimic neobișnuit nu se petrecuse în clipele dinaintea accidentului, cu excepția... poate... a oglinzii retrovizoare... care, probabil, îi distrăsese atenția, anchetatorul își pierduse complet răbdarea.

Întrebat de mai multe ori ce văzuse în oglindă de ajunsese să piardă controlul volanului, șoferul nu a fost în stare să precizeze nimic în plus. Intervenția medicului, care îi ceruse anchetatorului să nu-l obosească pe pacient, nu-l impresiunase deloc pe ofițer. Ce văzuse în oglinda retrovizoare, cu alte cuvinte ce lucruri neobișnuite se petrecuseră pe bancheta din spate, astfel încât să-l facă să-și piardă controlul? Pasagerii se încăieraseră ori, dimpotrivă, se lăsaseră prinși în jocuri erotice?

Dar rănitul dădea din cap că nu, nici una, nici alta.

Atunci ce a fost? voise celălalt să urle. Ce s-a întâmplat atât de grav încât te-a făcut să-ți pierzi controlul? Ce mama naibii ai văzut?

Medicul se pregătea să intervină din nou, dar pacientul începuse deja să balmăjească dezlânat, la fel ca și până atunci. La sfârșitul frazei, care li se păruse fără cap și coadă, anchetatorul și medicul se priviseră unul pe altul. Conform spuselor rănitului, cei doi pasageri de pe bancheta din spate a taxiului... nu făcuseră nimic... nimic... doar încercaseră... să se sărute...

2

Deoarece mărturia șoferului, destul de greu de crezut, fusese luată drept o dovadă a stării de șoc în care se afla,

dosarul accidentului de la kilometrul 17 fusese considerat închis. Motivul părea destul de simplu; indiferent ce explicație ar fi dat șoferul despre ceea ce văzuse sau crezuse că vede în oglinda retrovizoare, aceasta nu modifica esența problemei: accidentul avusese loc ca urmare a ceva ce se produsese în creierul lui – șoc, halucinații sau pierdere bruscă a conștiinței – adică ceva ce nu avea nici o legătură cu pasagerii.

Se vorbise despre identitatea lor în amănunt, așa cum se întâmplă de obicei la poliție. El era analist – colaborator la Consiliul Europei, ea, o femeie tânără, frumoasă, stagiară la Institutul de Arheologie din Viena. Într-o relație amoroasă, după cum se părea. Taxiul fusese comandat de la recepția hotelului Miramax, unde victimele stătuseră în weekendul acela. Expertiza tehnică făcută mașinii exclusese orice bănuială de sabotaj.

Într-o ultimă încercare de a descoperi inadvertențele din declarația șoferului, ofițerul îi pusese acestuia o întrebare vicleană: ce se întâmplase cu pasagerii după ce mașina căzuse în prăpastie? Din răspunsul omului, cum că fusese singur în taxi în momentul în care acesta atinsese pământul, iar cei doi deja nu se mai aflau înăuntru, se putea înțelege că, cel puțin, rănitul nu mințise în legătură cu ceea ce văzuse sau crezuse că vede.

Dosarul, deși părea banal la prima vedere, din pricina declarației neobișnuite a taximetristului fusese repartizat la sectorul de „accidente atipice“.

Acesta a fost și motivul pentru care o copie a sa a ajuns, câteva luni mai târziu, la Institutul de Drumuri Europene, secțiunea a patra, cea care se acupă de accidente rare.

Deși clasificarea drept rare lăsa să se înțeleagă că asemenea nenorociri erau puține în comparație cu cele obișnuite, banale, provocate de condițiile meteo, oboseală, stare de ebrietate la volan, consum de droguri etc., accidentele atipice

erau ciudate mai ales din pricina varietății lor. De la ciocniri intenționate, sabotaje la sistemul de frânare și până la vedenii ale șoferilor, cronică lor cuprindea evenimente dintre cele mai incredibile.

O parte dintre ele, cele mai misterioase, aveau în comun oglinda retrovizoare și se împărțeau în câteva subdiviziuni. Se înțelege că ceea ce vedeau șoferii în oglindă era cu totul neobișnuit, de vreme ce sfârșeau prin a provoca nenorociri. În cazul șoferilor de taxi, amenințarea cu armă din partea pasagerilor era un caz frecvent. Nu erau rare evenimentele provocate de boli: pierderea cunoștinței, hemoragii nazale, amețeli sau crize de isterie. Încăierările dintre pasageri, ce se lăsau uneori cu lovituri de cuțit, deși puține, puteau să-i abată serios atenția unui șofer mai puțin experimentat. Și mai rare erau cazurile în care unul dintre pasageri, îndeosebi dacă era femeie, urcată în taxi direct din stradă și fără nici o împotrivire, urla brusc că fusese răpită și încerca să deschidă portiera și să sară din mașină. Alte cazuri, când șoferul o recunoștea în clientă pe amanta sau pe soția fugită de acasă a cuiva, erau și ele înregistrate, deși puteau fi numărate pe degete.

Deși majorității dintre ele, care, la prima vedere, păreau inexplicabile, li se găsea totuși o rezolvare, asta nu însemna deloc că tot ceea ce vedeau șoferii în oglinda retrovizoare putea fi explicat.

Cu excepția halucinațiilor, aici intrau situații asemănătoare, precum efectul hipnotizator al privirii vreunui client, tulburarea la vederea unei cliente frumoase sau, dimpotrivă: amețea ca sub efectul unei găuri negre, însoțită de pierderea cunoștinței.

Ceea ce declarase taximetristul despre accidentul petrecut la kilometrul 17, deși părea prea banal pentru a intra în categoria halucinațiilor, nu-și găsea nicicum o explicație

logică. Explicația conform căreia cei doi clienți încercaseră să se sărute, întâmplare care-l șocase pe șofer și, mai apoi, provocase moartea pasagerilor, părea inițial să lămurească totul, după care îți scăpa iar printre degete.

Analiztii care se ocupaseră de acest accident clătinaseră la început din cap, plescăiseră din buze, după care zâmbiseră ironic, pentru ca în final să se enerveze și să ia din nou cazul de la a la z.

Ce să însemne oare acel „încercaseră să se sărute”? Chiar și din punct de vedere lingvistic era ceva de neînțeles, ba chiar illogic. Ai fi putut crede că unul din ei încercase să-l sărute pe celălalt, care se opusese. Poate că, în alte împrejurări, ar fi avut motive să se teamă de un al treilea. Dar că, fiind doar ei doi în taxi, împreună cu șoferul, „încercaseră să se sărute”, *sie versuchten gerade sich zu küssen*, cum se consemnase în procesul-verbal, era imposibil de crezut. Întrebările fuseseră simple: Dacă plecaseră dintr-un hotel în care-și petrecuseră noaptea, atunci de ce doar „încercaseră să se sărute”? Cu alte cuvinte, dacă ar fi vrut să se mai giugiulească, de ce n-ar fi făcut-o și doar se amăgiseră? Ce-i împiedicase?

Cu cât o suceai și-o răsuceai mai mult, cu atât mai încăl-cită devenea situația. OK, poate că victimele avuseseră o problemă și nu reușeau să se apropie, dar de ce-l șocase atât de tare pe taximetrist lucrul acesta? Parcă puțini clienți care se sărutaseră pe bancheta din spate, ba chiar și făcuseră dragoste acolo, plimbase el încolo și înapoi?! Apoi, cum de simțise el un lucru atât de intim, dorința unuia de a-l săruta pe celălalt și reținerea aceluia, piedica misterioasă care oprise gestul la jumătate?

Dezamăgiți, după ce repetaseră proverbul conform căruia un nebun aruncă o piatră în baltă și patruzeci de înțelepți se chinuie s-o scoată, analiztii notaseră pe marginea raportului

că, dacă nu era vechiul motiv al recunoașterii unei foste soții sau iubite, motiv invocat adesea de taximetriștii începători, moștenit de la confracții mai bătrâni, atunci era vorba despre un caz veritabil de psihopatie, cu care și-ar fi pierdut vremea inutil.

Între timp, după ce se confirmase că între taximetrist și clienta străină nu existase nici un fel de relație, raportul medical asupra stării psihice a șoferului nu aducea nici el nimic nou: omul era sănătos tun.

3

Trei luni mai târziu, când două guverne balcanice, unul după altul, au solicitat să vadă dosarul accidentului de la kilometrul 17, arhivarul nu și-a ascuns deloc mirarea. Statele peninsulei aceleia rău-famate, după ce se dedaseră la toate fărâdelegile cu puțință – masacre, bombardamente, războaie și epurări etnice –, acum, după liniștirea spiritelor, în loc să se preocupe de ștergerea urmelor acestor dezastre, se treziseră că vor să cerceteze un caz delicat, cum era accidentul acela de mașină.

Și dacă la început nu a înțeles nimeni de ce-i interesa pe sârbi soarta celor doi, foarte curând s-a aflat că victimele fuseseră urmărite de serviciile secrete sârbe.

Iar după ce interesul sârbilor pentru acest caz a dispărut, a venit rândul spionajului albanez să intre în acțiune. Suspiciunea că ar fi putut fi vorba despre un asasinat politic, suspiciune care, după căderea comunismului, era luată peste picior ca fiind una dintre „emblemele” vechiului regim, revenise acum cu toată forța de altădată.

Ca de obicei, agenții albanezi ajungeau târziu acolo unde ceilalți fuseseră deja. Totuși, grație legăturilor cu compatrioții

din diaspora, au reușit să strângă destule informații despre victime. Fragmente de scrisori, fotografii, bilete de avion, adrese și facturi de la hoteluri, deși păreau a nu fi altceva decât rămășițele unei selecții anterioare, se dovediseră totuși suficiente pentru a lămuri într-o câțiva legătura dintre cei doi. Pozele, făcute mai ales prin hoteluri, în cafenele de pe marginea șoselei sau altele, mult mai puține, în cada din baie, de unde tânăra femeie, goală-puşcă, privea spre cameră mai curând veselă decât rușinată, nu lăsau loc de nici o îndoială asupra naturii relației dintre ei. Facturile de la hotel arătau clar că întâlnirile lor se petrecuseră în diferite orașe din Europa, unde el, după cum se părea, avusese fel de fel de misiuni: Strasbourg, Viena, Roma, Luxemburg.

Numele hotelurilor apăreau în fotografii, ba chiar și în scrisori, pomenite mai ales de tânăra femeie, căreia îi făcea plăcere să precizeze în ce loc se simțise cel mai bine.

După citirea scrisorilor, în care-și pusese toate speranțele pentru rezolvarea misterului, agenții albanezi se arătaseră la început deziluzionați, apoi uluiți, pentru ca în cele din urmă să fie cuprinși de disperare.

Inadvertențele erau atât de multe, încât uneori se văzuseră nevoiți să întrerupă lectura pentru a discuta cu recepționerii hotelurilor, cu femeile de serviciu, cu chelnerii din barurile de noapte, cu o prietenă a victimei, azilantă în Elveția, care, după cum reieșea din scrisori, cunoștea adevărul, sau chiar cu taximetristul.

Aceștia mărturiseau cam același lucru: în timpul majorității întâlnirilor, cei doi păreau fericiți, deși erau momente când femeia era tristă, ba chiar o dată plânsese în liniște, în vreme ce el vorbea la telefon. Și bărbatul era supărat uneori, iar în momentele acelea ea încerca să-l liniștească, îi mângâia mâna, i-o săruta.